

Bezpečnostní správa **Správa policie**

BM406K Vybrané otázky veřejné správy a správního práva I

3. přednáška 21. 4. 2023

Petr Havlan

Obsah a cíl přednášky

- Bezpečnostní správa
 - obecně
 - vybrané orgány
 - vybrané prameny právní úpravy
 - ústavní zákon o bezpečnosti
 - vybrané mimořádné stavy
 - formy realizace bezpečnostní správy
- Správa policie
 - Policie ČR
 - obecní policie
- Krizové řízení
- Integrovaný záchranný systém

Cíl: cílem této přednášky je, aby studenti byli s to vymezit a v tom podstatném přiblížit pojmy bezpečnostní správa, včetně krizového řízení a integrovaného záchranného systému, a správa policie.

Bezpečnostní správa

obecně

- **bezpečnostní správa** = účelově vybudovaný systém orgánů veřejné správy pověřených zajišťováním bezpečnosti a veřejného pořádku, popř. obrany státu, a jejich činnost
- **bezpečnost** = ochrana společnosti a jednotlivců před nebezpečím ohrožujícím
 - bezpečnost státu, jeho institucí, jakož i nerušený výkon funkcí státu (vnitřní pořádek a bezpečnost ve státě)
 - život, zdraví, svobodu, lidskou důstojnost a čest jednotlivce
- **veřejný pořádek** = ochrana pravidel chování lidí na veřejnosti, jejichž zachování je nutnou podmínkou spořádaného společenského soužití

Bezpečnostní správa

obecně

- **bezpečnost státu** = zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, ochrany demokratických základů státu, ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot
- **svrchovanost (suverenita) státu** znamená *nezávislost státní moci na jakékoli jiné moci*, a to v mezinárodních i vnitřních vztazích; předpokládá, že stát ovládá své území a obyvatelstvo, a to aniž by měl „nad sebou“ někoho vyššího
- **územní celistvost** předpokládá, že stát disponuje jednotnou a jedinou soustavou státních orgánů (moci zákonodárné, výkonné a soudní) a nečlení se na územní jednotky, která by samy měly charakter státu
- **členění bezpečnosti**
 - vnitřní
 - vnější

Bezpečnostní správa

vybrané orgány BS

- *parlament*
- *vláda*
- *prezident*
- *Bezpečnostní rada státu*
- *ministerstvo vnitra*
- *ministerstvo obrany*
- *Policie ČR*
- *Bezpečnostní informační služba*
- *Armáda ČR*
- *obce a kraje*

Bezpečnostní správa

prameny právní úpravy

- **ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR**
- **vnitřní bezpečnost (zejména)**
 - zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
 - zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů
 - zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
 - zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
 - zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
 - zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
 - zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR
 - zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Bezpečnostní správa

- **vnější bezpečnost - obrana (zejména)**
 - zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR
 - zákon č. 45/2016 Sb., o službě vojáků v záloze
 - zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání
 - zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR
 - zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

Bezpečnostní správa

ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

- vymezuje základní povinnost státu zajišťovat bezpečnost (tj. svrchovanost, územní celistvost a ochranu demokratických základů státu, životů, zdraví a majetkových hodnot)
- konstatuje, že bezpečnost státu zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby
- vymezuje tzv. „mimořádné stavy“ a jejich základní souvislosti
- zakotvuje Bezpečnostní radu státu

Bezpečnostní správa

vybrané mimořádné stavy

- **nouzový stav**
 - připadá v úvahu při živelních pohromách, ekologických nebo průmyslových haváriích, nehodách nebo jiném nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost
 - lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na určitém území a na dobu určitou
 - vyhlašuje vláda
 - pravomoci orgánů veřejné správy a možné povinnosti právnických a fyzických osob při nouzovém stavu stanoví krizový zákon; která práva se omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají stanoví vláda
- **stav ohrožení státu**
 - připadá v úvahu při bezprostředním ohrožení svrchovanosti státu nebo územní celistvosti státu anebo jeho demokratických základů
 - vyhlašuje parlament na návrh vlády

Bezpečnostní správa

formy realizace bezpečnostní správy

- správní akty
- veřejnoprávní smlouvy
- faktické úkony (formy typické právě pro bezpečnostní správu)
 - neformální správní úkony s bezprostředními právními následky pro adresáty veřejnosprávního působení (fyzické, popř. právnické osoby)
 - druhy:
 - faktické pokyny - zpravidla ústní správní úkony mající podobu na místě uděleného příkazu nebo zákazu (např. pokyn dopravního policisty)
 - bezprostřední zásahy - správní úkony spočívající v reálné činnosti vyvolané naléhavostí situace (zejm. slouží k odvracení nebezpečí, resp. jsou podmíněny ohrožením nebo poškozením právem chráněného zájmu); možné pouze na základě výslovného zákonného zmocnění (např. služební zákrok policie s použitím tzv. donucovacích prostředků)
 - exekuční úkony - vynucují se jimi již existující právní povinnosti adresátů veřejnosprávního působení, které nebyly (v rozporu se zákonem) splněny dobrovolně (viz exekuce podle správního řádu)
 - zajišťovací úkony - úkony zajišťující nějaký správní proces (předvolání, předvedení atd.)

Správa policie

SP = souhrn činností policejních orgánů, jimž zákon ukládá úkoly ochrany ve věcech (vnitřní) bezpečnosti a veřejného pořádku

▪ **Policie ČR**

- jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor sloužící veřejnosti (zásadně) na celém území ČR
- jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy EU a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu ČR

▪ **Obecní policie**

- orgán obce, který zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly, pokud mu je svěří zákon o obecní policii nebo zvláštní zákon

Správa policie

orgány Policie ČR

- *Policejní prezidium ČR*
 - v jeho čele stojí policejní prezident, který odpovídá za činnost policie ministru
 - řídí činnost policie
- *útvary policie s celostátní působností*
 - zřizuje ministr
- *krajská ředitelství policie*
- *útvary zřízené v rámci krajského ředitelství*
 - zřizuje policejní prezident

Správa policie

úkoly Policie ČR vykonávají:

(zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky)

- ***policisté*** (příslušníci policie)

- vykonávají službu ve služebním poměru podle zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (zákon č. 361/2003 Sb.), a to ve služebním stejnokroji nebo v občanském oděvu v závislosti na povaze konkrétní činnosti a potřebě efektivního plnění úkolů policie

- ***zaměstnanci policie***

- tito tzv civilní zaměstnanci jsou v pracovním poměru podle zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb.)

Správa policie

policista

- *zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu (dále jen "příslušník"), jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby*
- konkrétně zejména:
 - předpoklady k přijetí do služebního poměru
 - skončení služebního poměru
 - odpovědnost
 - trestněprávní
 - podle ustanovení o trestných činech vojenských
 - správněprávní
 - disciplinární, tj. za kázeňské přestupky
 - za jednání, která mají znaky („běžného“) přestupku

Správa policie

povinnosti policistů (zejména)

- dodržovat zákony a další obecně závazné právní předpisy
- plnit
 - úkoly uložené právními předpisy a
 - rozkazy a pokyny nadřízených (vedoucích příslušníků)
- provést služební zákrok nebo služební úkon, popřípadě provést jiná opatření (zejména vyrozumět nejbližší policejní útvar), jestliže je spáchán trestný čin nebo přestupek
- při provádění služebního zákroku nebo služebního úkonu spojeného se zásahem do práv nebo svobod je povinen poučit osoby a užít odpovídající výzvy
- prokázat stanoveným způsobem svou příslušnost ke sboru
- dodržovat pravidla služební zdvořilosti
- zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl při plnění úkolů

Správa policie

oprávnění policistů (zejména)

- požadovat
 - vysvětlení
 - prokázání totožnosti
- omezit možnost volného pohybu osoby
- zajistit osobu
- odejmout věc
- odebrat zbraň a provést osobní prohlídku
- použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla
- zajistit, odstranit a zničit věc
- vstoupit do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek
- zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku
- vykázat osobu ze společného obydlí
- činit úkony související s řízením o přestupcích
- použít donucovací prostředky
- použít zbraň

Správa policie

obecní policie

- je **orgánem obce**, který slouží k zabezpečování **místních záležitostí veřejného pořádku** v rámci působnosti obce a plnění dalších úkolů, pokud jí je svěřil zákon o obecní policii nebo zvláštní zákon
- je fakultativním orgánem, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo obecně závaznou vyhláškou
- řídí ji starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem obce
- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek obce a nařízení obce
- podílí se (ve stanoveném rozsahu) na dohledu, který je zaměřen na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích
- podílí se na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění činí opatření k jeho obnovení
- podílí se na prevenci kriminality v obci
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích v obci
- odhaluje přestupky, jejichž projednávání je v působnosti obce
- poskytuje za účelem zpracování statistických údajů ministerstvu vnitra na požádání údaje o obecní policii

Správa policie

obecní policii tvoří zaměstnanci obce, tedy osoby v pracovním poměru k obci, zařazení do obecní policie, tj.

- **strážníci**
- čekatelé („na strážníka“)
- osoby, které nejsou čekatelem nebo strážníkem

strážník

- musí být občanem ČR, který je
 - bezúhonný
 - spolehlivý
 - starší 18 let
 - zdravotně způsobilý
 - dosáhl středního vzdělání s maturitní zkouškou a
 - má osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů
- prokazuje se stejnokrojem a odznakem obecní policie, mimo pracovní dobu odznakem; popř. prohlášením „obecní (městská) policie“, nelze-li krátkodobě jinak

Správa policie

povinnosti strážníka

- při provádění zákroků a úkonů k plnění úkolů obecní policie je povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem
- je povinen poučit osoby o jejich právech, provádí-li zákrok nebo úkon spojený se zásahem do jejich práv nebo svobod, pokud to povaha a okolnosti zákroku nebo úkonu dovolují; v opačném případě je poučí okamžitě, jakmile to okolnosti dovolí
- je povinen poskytnout pomoc v rozsahu svých oprávnění a povinností podle zákona o obecní policii nebo zvláštního zákona každému, kdo o ni požádá
- v pracovní době je povinen v mezích zákona o obecní policii nebo zvláštního zákona provést zákrok nebo úkon, nebo učinit jiné opatření, je-li páčán trestný čin nebo přešupek anebo je-li důvodné podezření z jejich páčání
- mimo pracovní dobu je povinen v mezích zákona o obecní policii provést zákrok, popřípadě učinit jiné opatření (zejména vyrozumět nejbližší útvar policie), je-li páčán trestný čin nebo přešupek, kterým je bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo majetek

Krizové řízení

KŘ se rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s

- *přípravou* na krizové situace a jejich řešením, nebo
- *ochranou* kritické infrastruktury

▪ **krizové situace:**

- *mimořádná událost* podle zákona o integrovaném záchranném systému
- *narušení kritické infrastruktury*
- *jiné nebezpečí,*
při nichž je vyhlášen krizový stav

▪ **krizové stavy:**

- *stav nebezpečí*
- *nouzový stav*
- *stav ohrožení státu*

Krizové řízení

stav nebezpečí

- se vyhláší jako *bezodkladné opatření*, jsou-li ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, složek integrovaného záchranného systému nebo subjektů kritické infrastruktury
- vyhláší *hejtman* kraje (v Praze primátor hlavního města Prahy); hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně *informuje* vládu, Ministerstvo vnitra, sousední kraje a pokud mohou být krizovou situací dotčeny, též další kraje
- lze vyhlásit na dobu *nejvýše 30 dnů*; tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády
- rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší ve Věstníku právních předpisů kraje; rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví
- *nelze* vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů
- *končí* uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby; vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení

Krizové řízení

hospodářská opatření pro krizové stavy

- zákon o hospodářských opatřeních pro krizové stavy
 - upravuje přípravu těchto opatření a jejich přijetí po vyhlášení krizových stavů
 - stanoví pravomoc vlády, správní úřadů a orgánů územních samosprávných celků při jejich přípravě a přijetí
 - stanoví též práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě a přijetí hospodářských opatření pro krizové stavy
- **hospodářské opatření** pro krizové stavy je organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané orgány veřejné správy v krizových stavech pro zabezpečení *nezbytné dodávky* výrobků, prací a služeb, bez níž nelze zajistit překonání krizových stavů
- **sytém hospodářských opatření**
 - *system nouzového hospodářství*
 - *system hospodářské mobilizace*
 - *použití státních hmotných rezerv*
 - *výstavba a údržba infrastruktury*
 - *regulační opatření*

Integrovaný záchranný systém

IZS se rozumí koordinovaný postup jeho složek při *přípravě* na mimořádné události a při *provádění* záchranných a likvidačních prací;

základní složky IZS

- *Hasičský záchranný sbor ČR*
- *jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje*
- *poskytovatelé zdravotnické záchranné služby*
- *Policie ČR*
- **ostatní složky IZS**
 - vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil; ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory; ostatní záchranné sbory; orgány ochrany veřejného zdraví; havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby; zařízení civilní ochrany; neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Integrovaný záchranný systém

orgány spjaté s fungováním IZS (zejména)

- *operační a informační střediska IZS*
 - jsou to stálé orgány pro koordinaci složek IZS
- *Ministerstvo vnitra*
 - řídí, koordinuje, kontroluje a vytváří koncepce na daném úseku
- *orgány obcí a krajů*

Prameny ke studiu

- Jurníková, J. a kol. *Správní právo. Zvláštní část. Studijní text pro bakaláře. 1. vydání.* Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 68 a násl.
- Jurníková, J. a kol. *Správní právo : zvláštní část.* 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 66 a násl.